

Intimnopartnersko nasilje v času pandemije covid-19¹

Katja Filipčič¹, Marko Drobnjak², Mojca M. Plesničar³, Eva Bertok⁴

Ukrepi za preprečevanje pandemije covid-19 so pomembno vplivali na naše počutje in vedenje. Kriminologi in mednarodne organizacije so opozarjali na verjetnost povečanja nasilja v družini, še zlasti nasilja nad ženskami. Podatki iz številnih držav te napovedi tudi potrjujejo. Analiza podatkov policije o prijavljenih primerih nasilja v družini v Sloveniji v obdobju razglašene pandemije kaže drugačno podobo: prijave nasilja v družini kot kaznivega dejanja in kot prekrška so se zmanjšale v primerjavi s številom prijav/prekrškov v zadnjih desetih letih. Očitno je, da se je v času covid-19 zaradi poostrenega nadzora povzročitelja nasilja nad žrtvijo, povečane ekonomske odvisnosti žrtev od partnerjev in strahu pred negotovo prihodnostjo še povečal razkorak med prijavljenim in dejanskim intimnopartnerskim nasiljem.

Gljučne besede: nasilje v družini, intimnopartnersko nasilje, covid-19, kaznivo dejanje, prekršek

UDK: 343.9:616-036.21

1 Uvod

Pandemija covid-19 je posegla v številne vidike življenja posameznikov, v delovanje države, v politiko, ekonomijo, povzročila pa je tudi spremembe kriminalitete. Ravno glede tega predstavljajo nastale razmere »največji kriminološki eksperiment v zgodovini« (Stickle in Felson, 2020), ki bo kriminologom omogočil preverjanje teorij o kriminaliteti in oblikovanje novih kriminoloških vprašanj prek proučevanja klasičnih (Plesničar, Drobnjak in Filipčič, 2020): kako spremenjene razmere vplivajo na kriminaliteto in kako na krimi-

nilitetno politiko, kako se v novih razmerah na kriminaliteto odzivajo organi pregona, ali so sedanji preventivni programi ustrezni tudi v novih razmerah, kako se v spremenjenih razmerah spreminja odnos med (kazenskim) pravom in tehnologijo in tako naprej.

Čeprav je od razglasitve pandemije covid-19 minilo šele nekaj mesecev,⁶ kar je za ugotavljanje trendov v gibanju kriminalitete izredno kratko obdobje, lahko glede na do zdaj zbrane podatke tako pri nas kot tudi v številnih drugih državah že ugotovimo, da smo priča globalnim spremembam v obsegu in strukturi kriminalitete (Kaukinen, 2020).

Kazniva dejanja s področja družine so v tem času izrazito izpostavljena. Tako naša policija (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2020) kot mednarodne organizacije⁷ (UN Women, 2020; UNFPA, 2020) in kriminologi (Bradbury-Jones in Isham, 2020; Buttell in Ferreira, 2020; Peterman et al., 2020; Sharif, Larki in Roudsari, 2020) opozarjajo na izrazito povečano nevarnost za nasilje v družini, zlasti za intimnopartnersko nasilje nad ženskami. Pri tem se opirajo na nekatere kriminološke teorije (npr. teorija rutinskih dejavnosti) ter na ugotovitve raziskav o povečanem intimnopartnerskem nasilju

¹ Članek je nastal v okviru programske skupine »Družbeno nadzorstvo, kazenskopравни sistem, nasilje in preprečevanje viktimizacij v kontekstu visoko tehnološke družbe«, P50221, ki jo financira ARRS, ter v okviru projekta »Life in the Time of COVID-19 – Social implications on the security and well-being of vulnerable groups in the European context«, ki ga financira Hrvaška znanstvena fundacija.

² Dr. Katja Filipčič, izredna profesorica za kriminologijo in kazensko pravo, Pravna fakulteta, Univerza v Ljubljani, in raziskovalka, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Slovenija. E-pošta: katja.filipcic@pf.uni-lj.si

³ Marko Drobnjak, mladi raziskovalec, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, in doktorski študent, Pravna fakulteta, Univerza v Ljubljani, Slovenija. E-pošta: marko.drobnjak@pf.uni-lj.si

⁴ Dr. Mojca M. Plesničar, docentka za kriminologijo in kazensko pravo, Pravna fakulteta, Univerza v Ljubljani, in raziskovalka, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, Slovenija. E-pošta: mojca.plesnicar@pf.uni-lj.si

⁵ Dr. Eva Bertok, asistentka za kriminologijo, Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru, Slovenija. E-pošta: eva.bertok@fvv.uni-mb.si

⁶ Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je pandemijo covid-19 razglasila 11. marca 2020, Slovenija pa epidemijo 12. marca 2020. Članek je bil napisan pred ponovno razglasitvijo epidemije v Sloveniji 19. oktobra 2020.

⁷ Generalni sekretar Združenih narodov Antonio Guterres je v začetku aprila 2020 dejal: »Mnoge ženske in dekleta se v izolaciji zaradi covid-19 soočajo z nasiljem tam, kjer bi morale biti najbolj varne. V svojih domovih.« (UN News, 2020)

med prejšnjimi epidemijami⁸ in drugimi kriznimi razmerami, predvsem naravnimi nesrečami.⁹

Tudi v tem prispevku se bomo osredotočili na proučevanje intimnopartnerskega nasilja nad ženskami, kar pa ne pomeni, da druge oblike nasilja v družini v tem obdobju in tudi sicer niso pomembne. Z oženjem področja proučevanja preprosto delamo razpravo obvladljivo in puščamo dovolj prostora za podrobnejše proučevanje drugih oblik nasilja v drugih prispevkih, nujno pozornost si zasluži vsaj še nasilje nad otroki (Plesničar et al., 2020).

1.1 Obseg kriminalitete in intimnopartnerskega nasilja v času pandemije covid-19 – ugotovitve iz tujine

Poglobljenih študij o spremembah obsega in strukture kriminalitete v času covid-19 še ni, zato razpolagamo le s podatki iz strokovne literature ali celo iz medijev. Ugotovitve o spremembah temeljijo praviloma na poenostavljenih primerjavah obsega kriminalitete pred uvedbo ukrepov #ostanidoma in po njej, ki ne upoštevajo nihanj kriminalitete v daljšem časovnem obdobju. Kljub potrebni zadržanosti do takih podatkov jih v nadaljevanju prikazujemo. Na njih namreč temeljijo prve (odmevne) ugotovitve o spremembah v obsegu kriminalitete in bodo tudi v prihodnje osnova za natančnejše statistične analize.

V Angliji je kriminaliteta v obdobju od aprila do junija 2020 upadla za 24 %, zlasti izrazit je upad premoženjske kriminalitete, posilstev in nasilne kriminalitete (NPCC National Police Chiefs' Council, 2020). Na Švedskem se je v prvih desetih tednih po uvedbi omejevalnih ukrepov kriminaliteta zmanjšala za 9,4 %; tudi tam je najbolj upadla premoženjska kriminaliteta (Gerell, Kardell in Kindgren, 2020). V prvih dveh mesecih po uvedbi pandemije se je zmanjšala kriminaliteta v Franciji, najbolj tatvine (Tidey, 2020). Avstralija je v aprilu 2020 beležila manj premoženjske kriminalitete (najbolj so upadli vlomi, za 42 %), nasilna kriminaliteta (z izjemo na-

silja v družini) se je zmanjšala za 39 % in spolna kriminaliteta za 32 % (NSW Bureau of Crime Statistics and Research, 2020). V New Orleansu je do 15. aprila 2020 premoženjska kriminaliteta upadla za 30 %, nasilna kriminaliteta za 25 %, umori s strelnim orožjem pa za 58 % (Buttell in Ferreira, 2020). Ashby (2020) je analiziral kriminaliteto v prvih tednih po uvedbi omejevalnih ukrepov v 16 večjih ameriških mestih; sprememb v obsegu nasilne kriminalitete ni zaznal, poročča pa o upadu premoženjske kriminalitete.

Čeprav podatki kažejo, da je kriminaliteta kot skupek različnih dejanj upadla, je treba poudariti, da so nekatere posamične oblike kriminalitete narasle; to velja zlasti za nasilje v družini in za različne oblike kibernetke kriminalitete. V Angliji so se različne oblike goljufij (npr. spletno nakupovanje mask, ki jih kupci nikoli niso prejeli) v marcu 2020 povečale za 400 % (ActionFraud, National Fraud & Cyber Crime Report, 2020). INTERPOL (2020) poročča o močnem porastu kibernetke kriminalitete, povezane s covidom-19, kot o globalnem pojavu; v začetku pandemije je bila ta oblika kriminalitete usmerjena predvsem proti posameznikom in manjšim podjetjem, pozneje pa se je preusmerila na velike korporacije in vlade.

Tudi poglobljenih študij o nasilju v družini v času pandemije covid-19 še ni, razpolagamo pa s podatki z vseh koncev sveta, ki kažejo povečanje te oblike nasilja.¹⁰ Ob tem je treba opozoriti, da tudi ti zaključki praviloma ne upoštevajo trendov v obsegu nasilja v daljšem časovnem obdobju, ampak se zadovoljijo s primerjavo podatkov tik pred ukrepi #ostanidoma ali z enakim obdobjem preteklega leta.

V času ukrepov #ostanidoma se je na Kitajskem v provinci Hubej v februarju 2020 obseg nasilja v družini potrojil v primerjavi z istim obdobjem leta 2019 (Allen-Ebrahimian, 2020), prav tako v provinci Vuhan (Wanqing, 2020). Povečano število prijav policiji so zaznali v številnih državah in mestih; v Franciji so se prijave povečale za 30 % (Campbell, 2020), v nekaterih mestih ZDA za 10 % do 35 % (Boserup, McKenney in Elkbuli, 2020), v New Orleansu celo za 37 % (Buttell in Ferreira, 2020), v Španiji za 18 % (Sharifi, Larki in Roudsari, 2020), število prijav se je povečalo tudi v Italiji, Kanadi in Nemčiji (Campbell, 2020; Sharifi et al., 2020). V Braziliji je število prijav poskočilo

⁸ S pandemijo takih razsežnosti, kot je covid-19, se v zadnjih desetletjih človeštvo še ni srečalo. Nekoliko so ji podobne epidemije AIDS, ebola in zika in v literaturi je mogoče najti manjše študije o njihovem vplivu na intimnopartnersko nasilje in na druge oblike nasilja nad ženskami (Roesch, Amin, Gupta in Garcia-Moreno, 2020; UNDP, 2015).

⁹ Po izbruhu vulkana Mount St. Helen v ZDA leta 1980 se je nasilje v družini na prizadetem območju povečalo za 46 % (Adams in Adams, 1984). Intimnopartnersko nasilje nad ženskami se je močno povečalo po pustošenju hurikana Katrina v ZDA leta 2005; psihično nasilje se je povečalo za 35 %, fizično pa kar za 98 % (Schumacher et al., 2010). Raziskovalci so spremljali obseg intimnopartnerskega nasilja nad ženskami po obsežnem požaru v Avstraliji leta 2009 (znanem po imenu *Black Saturday*) in ugotovili, da je bil obseg nasilja na prizadetih območjih višji v primerjavi z drugimi območji še tri do štiri leta po požaru (Molyneaux et al., 2020).

¹⁰ Nasilje v družini vključuje različne oblike in je usmerjeno zoper različne družinske člane (ženske, otroke, starejše). V angleških besedilih izraz nasilje v družini (angl. *domestic violence*) pogosto pomeni intimnopartnersko nasilje (Kofman in Garfin, 2020), saj se za nasilje zoper druge družinske člane praviloma uporabljajo posebna poimenovanja, *child abuse* za nasilje zoper otroke in *elder abuse* za nasilje zoper starejše družinske člane. V angleških besedilih, kjer je uporabljen pojem nasilje v družini (angl. *domestic violence*) in ni posebej opredeljena vrsta nasilja, smo zato nasilje v družini razumeli kot intimnopartnersko nasilje, razen če iz konteksta ni izhajalo drugače.

za 40 % do 50 % (Campbell, 2020), na Cipru in v Singapuru se je za 30 % povečalo število klicev na telefonske številke za pomoč žrtvam nasilja v družini (UN Women, 2020), število klicev se je povečalo tudi v Peruju (Agüero, 2020). V Mexico City je naraslo število klicev oseb, ki so potrebovale psihološko pomoč, zmanjšalo pa število klicev oseb, ki so želele pravno pomoč (Silverio-Murillo in de la Miyar, 2020). V Avstraliji se je nasilje v družini povečalo za 5 % (Usher, Bhullar, Durkin, Gyamfi in Jackson, 2020), v istem obdobju se je spletno iskanje vsebin s področja pomoči žrtvam nasilja v družini povečalo za 75 % (Poate, 2020). Za Anglijo izvajalci projekta, ki proučujejo umore žensk, poročajo, da se je število teh kaznivih dejanj v obdobju od 23. marca 2020 do 12. aprila 2020 podvojilo v primerjavi z desetletnim povprečjem (Grierson, 2020). V prvem tednu po uvedbi strožjih ukrepov se je v Angliji število klicev na vodilno organizacijo za pomoč žrtvam (Refuge) povečalo za 25 %, v tem času se je obisk njihove spletne strani povečal za 150 % (Bradbury-Jones in Isham, 2020). Ista organizacija je v enem dnevu v aprilu zabeležila celo 700-odstotno povečanje števila klicev (Bandyopadhyay, Kane in Chandan, 2020). Ob tem je treba poudariti, da zasledimo tudi poročanja o upadu prijav nasilja, kar je praviloma značilno za krajše obdobje po uvedbi pandemije oziroma ukrepov #ostanidoma (Southall, 2020; UN Women, 2020). Zmanjšanje števila prijav je mogoče pripisati predvsem oteženemu načinu prijavljanja nasilja v času ukrepov #ostanidoma in ne zmanjšanju nasilja.

1.2 Vpliv pandemije covid-19 na intimnopersnersko nasilje

Dejavniki intimnopersnerskega nasilja nad ženskami so številni in medsebojno prepleteni. Najpogosteje se proučevanje dejavnikov usmerja na individualne značilnosti storilca in žrtve, na značilnosti odnosa med storilcem in žrtvijo ter na družbeni kontekst (Capaldi, Knoble, Shortt in Kim, 2012; Podreka, 2017). Tudi tipologije dejavnikov intimnopersnerskega nasilja so številne. Pri ugotavljanju vpliva pandemije covid-19 na intimnopersnersko nasilje bomo izhajali iz široko sprejete tipologije, na katero se v svojih analizah opira Svetovna zdravstvena organizacija (Krug, Dahlberg, Mercy, Zwi in Lozano, 2002) ter ki deli dejavnike na individualne, na dejavnike odnosa med nasilnežem in žrtvijo in na družbene dejavnike (dejavnike ožje in širše skupnosti). Prikazali bomo, katere od navedenih dejavnikov intimnopersnerskega nasilja so ukrepi za preprečevanje covid-19 okrepili. Pri tem je treba upoštevati, da lahko pandemija covid-19 na intimnopersnersko nasilje vpliva tudi neposredno (in ne le prek ukrepov za preprečevanje širjenja pandemije). Eno redkih raziskav, ki se ukvarja s tem vprašanjem, so v aprilu 2020 v ZDA izvedli Davis, Gilbar in Padilla-Medina (2020); po anketiranju 2.045 oseb so ugotovili, da se verjetnost za izvrševanje in doživljanje intimnopersnerskega nasilja pri osebah, zbolelih za covidom-19, poveča za trikrat.

1.2.1 Individualni dejavniki

Med individualne dejavnike intimnopersnerskega nasilja spadajo demografske značilnosti, izkušnje z nasiljem v otroštvu, čezmerno uživanje alkohola, depresija, osebnostne motnje in nizki dohodki tako storilcev kot žrtev (Krug et al., 2002). V okviru te skupine dejavnikov so ukrepi za preprečevanje širjenja koronavirusa povečali tveganje za intimnopersnersko nasilje predvsem zaradi vpliva na psihično stanje in poslabšanja ekonomskega statusa.

Ukrep #ostanidoma lahko primerjamo s karanteno, ki pomeni dosledno prepoved zapuščanja doma. Učinki karantene so v literaturi že raziskani in primerljivi z učinki ukrepa #ostanidoma. Oba ukrepa imata številne družbene in ekonomske, pri posameznikih pa psihične posledice (van Gelder et al., 2020). Paleta psihičnih posledic je pestra, saj segajo od stresa in jeze pa vse do depresije¹¹ in posttravmatskega sindroma (van Gelder et al., 2020). Dlje traja izolacija, izrazitejša so. Raziskave kažejo, da ima tudi kratkotrajna karantena dolgotrajne učinke, ki lahko trajajo celo nekaj let: depresija, samomorilnost, posttravmatski sindrom, težave s spanjem, zloraba drog in alkohola, čustvene in vedenjske težave (Brooks, Webster, Smith, Woodland, Wessely in Greenberg, 2020). Navedene psihične posledice ukrepa #ostanidoma so bile v literaturi že prepoznane kot pomemben dejavnik intimnopersnerskega nasilja (Fazel, Smith, Chang in Geddes, 2018), ki se zato poveča tako v času karantene in zaradi dolgotrajnosti psihičnih posledic tudi še daljši čas po karanteni.

Med navedenimi posledicami izolacije, ki povečujejo verjetnost intimnopersnerskega nasilja, izpostavljamo še čezmerno uživanje alkohola. Uživanje alkohola se lahko pojavi ali okrepi kot neustrezen mehanizem za soočanje s psihičnimi in ekonomskimi stresorji v času izolacije (Kaukinen, 2020; van Gelder et al., 2020). V nekaterih državah se je v času pandemije prodaja alkohola povečala, v Avstraliji na primer za 30 % (Usher et al., 2020). Zaradi zaprtja barov in restavracij, v katerih so nasilneži pred pandemijo uživali alkohol, se v času ukrepov #ostanidoma opijajo doma, kar poveča tveganje za nasilje (Campbell, 2020). Medtem ko je vzročna povezava med zlorabo alkohola in intimnopersnerskim nasiljem še vedno predmet razprav v kriminološki literaturi (Graham, Bernards, Wilsnack in Gmel, 2011; Silverio-Murillo in de la Miyar, 2020), je bila korelacija med uživanjem alkohola in nasiljem v družini potrjena v več raziskavah (Filipčič, 2000). Podatki študije, ki jo je izvedla agencija Evropske unije za človekove pravice (FRA),

¹¹ Raziskava na Hrvaškem, ki je zajela 3.500 odraslih oseb, je pokazala, da se je zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja novega virusa skoraj polovica anketiranih soočala z različnimi stopnjami depresije, anksioznosti ali stresa (Jokić Begić et al., 2020).

kažejo, da nasilje iz 5 % primerov, ko partner ne uživa alkohola ali zaradi pitja ni nikoli vinjen, naraste na 23 %, če je partner vinjen enkrat mesečno ali pogosteje (European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), 2014). V nekaterih državah, na primer v Južnoafriški republiki, na Filipinih, Grenlandiji in v Indiji, je bila v času pandemije covid-19 prepovedana prodaja alkohola zaradi ocene, da bi alkohol lahko povečal nasilje v družini (Eisner in Nivette, 2020).

Pandemija covid-19 že ima ekonomske posledice, ki jih bomo občutili še nekaj časa, saj se je zaradi vpliva pandemije na gospodarstvo nezaposlenost povečala po vsem svetu. Zmanjšanje ekonomskih virov v družini lahko vodi do stresa, frustracij in konfliktov med partnerjema, kar poveča verjetnost vseh oblik nasilja nad ženskami (Kaukinen, 2020), ne le ekonomskega. Davis et al. (2020) so ugotovili, da se verjetnost za izvrševanje in tudi za doživljanje intimnopartnerkega nasilja poveča za 2,5- do 3-krat pri osebah, ki so v času covid-19 izgubile zaposlitev. Zmanjšanje družinskih dohodkov je bilo prepoznano kot pomemben dejavnik za intimnopartnerko nasilje v času karantene tudi v argentinski raziskavi, ki je temeljila na anketiranju 1.502 žensk (Gibbons, Murphy in Rossi, 2020); primerjava viktimiziranosti žensk, katerih partnerji so bili v karanteni, z ženskami, katerih partnerji niso bili v karanteni, je pokazala pozitivno povezavo med karanteno in intimnopartnerkim nasiljem. Avtorji (Kaukinen, 2020; Roesch et al., 2020) kot pomemben dejavnik povečanja intimnopartnerkega nasilja poudarjajo predvsem zmanjšanje ekonomskih virov pri moškem. Pri tem ne gre spregledati ugotovitev feminističnih študij, da je ekonomski dejavnik nasilja le simboličen ter da moški, ki v partnerski zvezi nimajo moči prek zaposlitve in s tem ekonomskih virov, svojo moč vzpostavijo z nasiljem: tako kompenzirajo to, da z ekonomskimi viri ne morejo izkazati svoje tradicionalne moške vloge (Kaukinen, 2004).

1.2.2 Dejavniki odnosa med storilcem in žrtvijo

Nasilje se pogosteje pojavi v odnosih, ki jih zaznamujejo dominacija moškega, ekonomski stres (stres zaradi dejanskega ali pričakovanega upada dohodkov) in konflikti (Krug et al., 2002). Kot je bilo že pojasnjeno pri prikazu individualnih dejavnikov, izolacija kot ukrep za preprečevanje širjenja koronavirusa povzroči stres (van Gelder et al., 2020), prav tako tudi zmanjšanje ekonomskih virov (Kaukinen, 2020), oboje pa lahko vodi v intimnopartnerko nasilje.¹² Že zgolj več

¹² Zmanjšanje ekonomskih virov pa ne povečuje le tveganja za nasilje, ampak je tudi razlog, zakaj ženske nasilnega partnerja ne zapustijo. Žrtev se boji, da brez partnerjevega dohodka finančno ne bo zmogla zagotoviti svoje eksistence, zaradi izolacije pa ji institucionalna in socialna podpora ne moreta pomagati pri eksistenčnih vprašanjih v primeru umika iz nasilnega okolja. V slovenski raziskavi, izvedeni med pandemijo, je kar 15 % žensk odgovorilo, da je njihovo

preživetega časa skupaj brez možnosti umika lahko povzroči konflikte, kar lahko pripelje do nasilja nad šibkejšimi družinskimi člani, ženskami, otroki in starejšimi.

Temeljna značilnost razmerja, ki ga zaznamuje nasilje, je neenakost moči med partnerjema. V takem razmerju je praviloma dominanten moški in svojo »nadmoč« izkazuje z nadzorom partnerke. Že ukrepi #ostanidoma so bistveno omejili socialne stike, v nasilnih partnerskih zvezah pa so bili še dodatno omejeni zaradi stalne prisotnosti nasilneža in njegovega okrepljenega nadzora nad žrtvijo. Tako stanje pomeni povečano tveganje za nasilje (van Gelder, 2020). Tudi sama bolezen covid-19 je bila izrabljena za nov način izvajanja nadzora nad žrtvijo; nasilnež družinskim članom grozi, da jih bo izpostavil možnosti okužbe z novim virusom (Usher et al., 2020). Nekateri očetje pa so izkoristili covid-19 in zahtevali skrbništvo nad otroki zato, ker so matere delale v poklicih, v katerih so bile izpostavljene večji možnosti okužbe (trgovke, zaposlene v zdravstvu, v domovih za starejše) in tako izvajali psihično nasilje nad njimi (Kaukinen, 2020).

1.2.3 Družbeni dejavniki

Med družbene dejavnike uvrščamo tako značilnosti ožjega okolja (angl. *community*) kot tudi širšega družbenega okolja: revščina, nizek socialni kapital, neenakost spolov, dostopnost organizacij za pomoč žrtvam ter družbene norme, ki podpirajo nasilje (Krug et al., 2002). Ukrepi za preprečevanje širjenja novega virusa vplivajo na večino navedenih dejavnikov (povečujejo brezposelnost in s tem tveganje za revščino, skrb za otroke v času zaprtja šol so v velikem delu prevzele ženske, kar je lahko še poglobilo delitev spolnih vlog v partnerski zvezi). Med družbenimi dejavniki posebej izpostavljamo omejen dostop žrtev do pomoči; različni podporni sistemi sicer obstajajo (policija, nevladne organizacije, socialne službe), vendar z njimi žrtve težje stopijo v stik zaradi stalnega nadzora nasilneža ali zaradi spremenjenega oziroma omejenega načina delovanja teh institucij. Težje pa niso dostopne le organizacije za pomoč žrtvam, ampak tudi zdravstvene ustanove, ki se v izrednih razmerah praviloma omejuje le na obravnavo nujnih primerov. Ženske, ki so zaradi posledic nasilja potrebovale zdravniško pomoč, tudi zaradi strahu pred okužbo z novim virusom niso obiskale zdravnika (Fielding, 2020).

Predvsem v ZDA je pomemben dejavnik intimnopartnerkega nasilja dostopnost orožja. Campbell (2007) meni, da je lahka dostopnost orožja razlog za to, da je v ZDA statistično tveganje, da bo žensko umoril intimni partner, pet- do desetkrat višje kakor v državah zahodne Evrope (Aldridge in Browne,

preživetje med pandemijo covid-19 še bolj odvisno od partnerja, pri 11 % pa je bila ta odvisnost vzpostavljena že prej (Pavlič, 2020).

2003). In ravno iz ZDA poročajo o povečanju nakupa orožja v času pandemije covid-19; v marcu 2020 se je v primerjavi z marcem 2019 povečala prodaja orožja za 85,3 % (Small Arms Analytics, 2000), v Seattlu se je povečalo povpraševanje za nakup orožja in streliva celo za 176 % v obdobju dveh mesecev po razglasitvi pandemije (Peterman et al., 2020). To pa pomeni povečano tveganje za umore v družini, zlasti za intimnopartnerske (Campbell, 2020; Simeunović-Patić in Jovanović, 2017).

2 Obseg intimnopartnerskega nasilja v Sloveniji – prve ugotovitve

2.1 Metode raziskovanja

Obseg intimnopartnerskega nasilja nad ženskami v Sloveniji v času pandemije covid-19 smo preučevali z analizo podatkov Policije o prijavi kaznivega dejanja *Nasilje v družini* po 191. členu Kazenskega zakonika (KZ-1, 2008) v obdobju od 12. marca 2020 do 12. junija 2020, ki zajema trimesečno obdobje od razglasitve epidemije v Sloveniji. Podatke smo pridobili na Policiji; posredovali so nam dnevne podatke o zaznanih kaznivih dejanjih za navedeno obdobje in za isto obdobje v letu 2019. Zaradi primerjave gibanja števila navedenega kaznivega dejanja smo na enak način pridobili tudi podatke o drugih kaznivih dejanjih. Policija nam je za obdobje od 16. marca 2020 do 30. aprila 2020 posredovala tudi podatke o prijavi nasilja v družini kot prekrška po četrtem odstavku 6. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1, 2006) ter o izrečenih ukrepih prepovedi približevanja po 60. členu Zakona

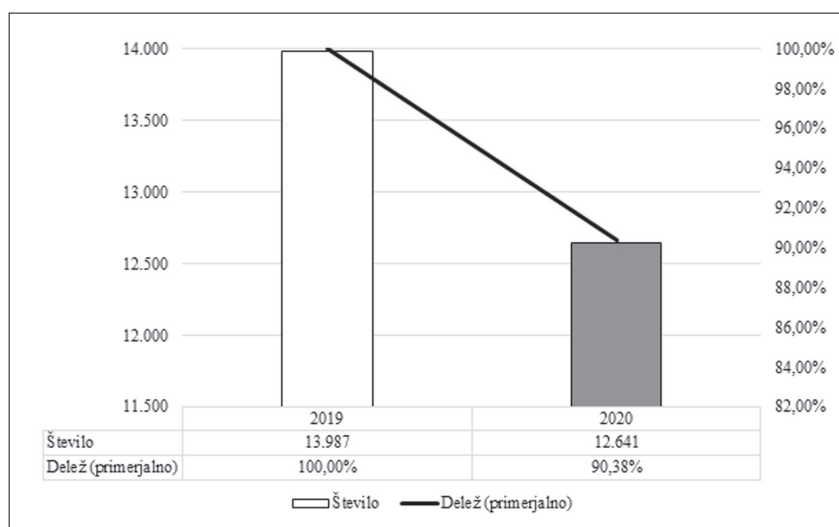
o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol, 2013). Za izračun trendov v gibanju celotne kriminalitete, posamičnih kaznivih dejanj, obravnavanega prekrška po ZJRM-1 (2006) in izrečenih ukrepov prepovedi približevanja smo uporabili javno objavljene podatke v letnih poročilih Policije (na povezavi <https://www.policija.si/o-slovenski-policiji/statistika>) o zaznani kriminaliteti v prvih polletjih med letoma 2011 in 2020.

Podatke smo analizirali z uporabo programskega orodja IBM SPSS Statistics 22. S t-testom za en vzorec smo preverjali, ali je prihajalo do statistično značilne razlike v številu prej navedenih kaznivih ravnanj, prekrška in ukrepov policije v primerjavi z dolgoletnim povprečjem. Glede na ugotovitve iz tujine (navedene v prejšnjem poglavju tega prispevka) smo pričakovali potrditev hipoteze, da je v obdobju ukrepov #ostanidoma kriminaliteta upadla, povečale pa so se vse oblike nasilja v družini (inkriminirano kot kaznivo dejanje in kot prekršek), torej tudi intimnopartnersko nasilje nad ženskami, kar se je odražalo tudi v povečanju izrečenih ukrepov prepovedi približevanja.

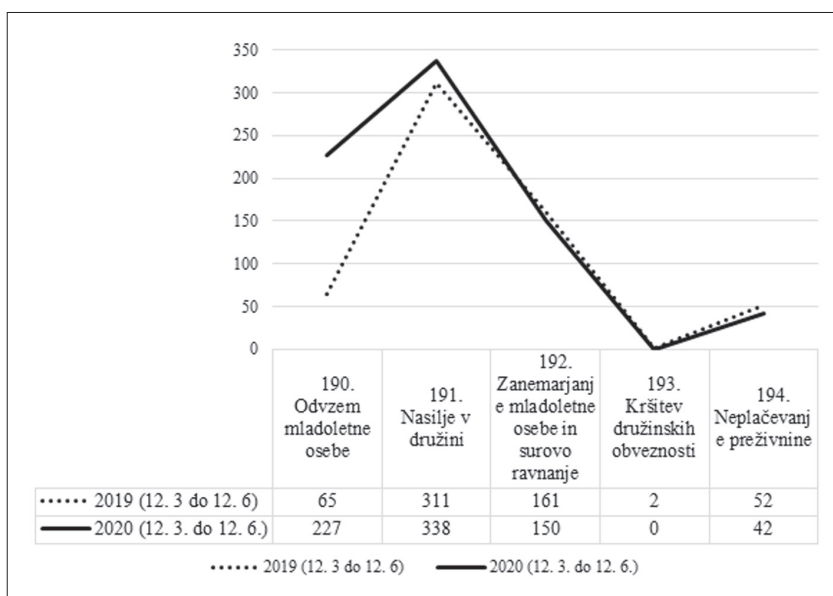
2.2 Rezultati

2.2.1 Razlike v kriminaliteti v obdobju od 12. marca do 12. junija med letoma 2019 in 2020

V skupnem obsegu zaznane kriminalitete je prišlo do skoraj 10-odstotnega zmanjšanja, če primerjamo obdobje od 12. marca do 12. junija 2020 z obdobjem od 12. marca do 12. junija 2019; leta 2020 je bilo v opazovanem obdobju zaznanih 1.346 manj kaznivih dejanj (graf 1).

Graf 1: Spremembe v skupni kriminaliteti v obdobju od 12. marca do 12. junija (2019 in 2020), število kaznivih dejanj in delež (vir: Policija, 2020a)

Graf 2: Kazniva dejanja zoper zakonsko zvezo, družino in otroke za obdobje od 12. marca do 12. junija (2019–2020), število kaznivih dejanj (vir: Policija, 2020a)

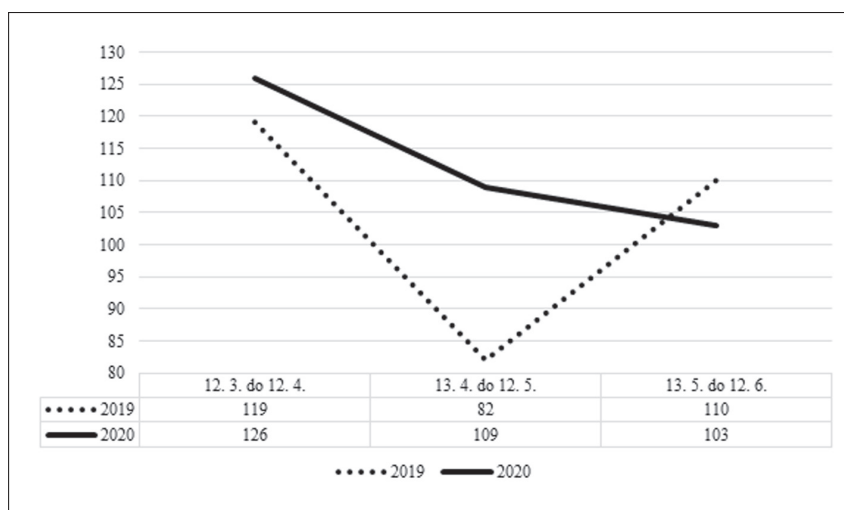
V grafu 2 je prikazano število nekaterih kaznivih dejanj iz poglavja KZ-1 (2008) zoper zakonsko zvezo, družino in otroke, ki zajemajo različne oblike nasilja v družini (tako zoper polnoletne kot mladoletne družinske člane). Njihovo število iz obdobja od 12. marca do 12. junija 2020 smo primerjali z istim obdobjem v letu 2019. Iz grafa lahko razberemo, da je do najizrazitejšega in kar skokovitega porasta prišlo pri prijavljanju kaznivega dejanja odvzema mladoletne osebe, tj. 227 primerov v obdobju leta 2020 v primerjavi s 65 primeri v obdobju leta 2019.

Posebej nas je zanimalo število prijav kaznivega dejanja *Nasilje v družini* po 191. členu KZ-1 (2008).¹³ Število prijav tega kaznivega dejanja se je v obdobju od 12. marca do 12. ju-

nija 2020 povečalo za 27 v primerjavi z istim obdobjem v letu 2019, kar predstavlja 8,68-odstotni porast.

Natančnejša analiza števila prijav v opazovanem obdobju (graf 3) pokaže, da je bilo največ prijav v prvem mesecu obdobja v letu 2020, to je od 12. marca do 12. aprila 2020, ki so ga sicer zaznamovali najstrožji ukrepi za preprečevanje epidemije (zaprtje šol in ustavitev javnega prevoza 16. marca 2020, *de facto* karantena od 20. marca 2020, prepoved gibanja zunaj občine stalnega aličasne prebivališča 30. marca 2020). V naslednjih dveh mesecih opazovanega obdobja je število prijav upadalo in bilo v obdobju zadnjega opazovanega meseca (od 13. maja do 12. junija 2020) celo manjše kot v istem obdobju leta 2019.

¹³ Kaznivo dejanje *Nasilje v družini*, 191. člen KZ-1 (2008): 1) Kdor v družinski skupnosti z drugim grdo ravna, ga pretepa ali drugače boleče ali ponižujoče ravna, ga z grožnjo z neposrednim napadom na življenje ali telo preganja iz skupnega prebivališča ali mu omejuje svobodo gibanja, ga zalezuje, ga prisiljuje k delu ali opuščanju dela ali ga kako drugače z nasilnim omejevanjem njegovih enakih pravic spravlja v skupnosti v podrejen položaj, se kaznuje z zaporom do petih let. 2) Enako se kaznuje, kdor stori dejanje iz prejšnjega odstavka v kakšni drugi trajnejši življenjski skupnosti. 3) Če je dejanje iz prvega odstavka storjeno proti osebi, s katero je storilec živel v družinski ali drugi trajnejši skupnosti, ki je razpadla, je pa dejanje s to skupnostjo povezano, se storilec kaznuje z zaporom do treh let.

Graf 3: Število prijav kaznivega dejanja po 191. členu KZ-1 (2008) v obdobju 12. marca do 12. junija za leti 2019 in 2020 (vir: Policija, 2020a)

Lažje oblike nasilja v družini lahko predstavlja tudi prekršek po četrtem odstavku 6. člena ZJRM-1 (2006).¹⁴ V okviru opazovanega obdobja od 12. marca do 12. junija 2020 nam je od Policije uspelo pridobiti podatke o obravnavanih prekrških le za obdobje od 16. marca do 30. aprila 2020. Pridobili smo tudi podatke o številu teh prekrškov v istem obdobju 2019 in

ugotovili, da se je število prijav nasilja v družini, ki predstavlja prekršek, zmanjšalo kar za 23 % (tabela 1).

Policija lahko v primeru nasilja v družini (ki izpolnjuje zakonske znake prekrška ali kaznivega dejanja) izreče povzročitelju nasilja prepoved približevanja po 60. členu ZNPPol

Tabela 1: Število prijav prekrška po četrtem odstavku 6. člena ZJRM-1 v obdobju 16. marca do 30. aprila za leti 2019 in 2020 (vir: Policija, 2020a)

Število prijav v posameznem obdobju		Razlika med letoma v odstotkih
Od 16. 3. 2019 do 30. 4. 2019	Od 16. 3. 2020 do 30. 4. 2020	
332	256	-23 %

¹⁴ Prekršek *Nasilno in drzno vedenje*, 6. člen ZJRM-1 (2006): 1) Kdor izziva ali koga spodbuja k pretepu ali se vede na drzen, nasilen, nesramen, žaljiv ali podoben način ali koga zasleduje in s takšnim vedenjem pri njem povzroči občutek ponižanosti, ogroženosti, prizadetosti ali strahu, se kaznuje z globo od 60.000 do 120.000 tolarjev. 2) Kdor koga udari, se kaznuje z globo od 80.000 tolarjev do 150.000 tolarjev. 3) Kdor se pretepa, se kaznuje z globo od 100.000 tolarjev do 300.000 tolarjev. 4) Če so prekrški iz prejšnjih odstavkov storjeni proti zakoncu ali zunajzakonskem partnerju ali partnerju v registrirani istospolni skupnosti, bivšemu zakoncu ali zunajzakonskem partnerju ali partnerju v registrirani istospolni skupnosti, krvnemu sorodniku v ravni vrsti, posvojitelju ali posvojencu, rejniku ali rejencu, skrbniku ali varovancu te osebe ali proti osebi, ki živi s storilcem v skupnem gospodinjstvu, se kršitelj kaznuje z globo od 150.000 tolarjev do 300.000 tolarjev.

(2013). Podatki o izrečenih prepovedih v obdobju od 16. marca do 30. aprila 2020 (v istem obdobju, v katerem smo opazovali število prijavljenih prekrškov nasilja v družini) kažejo njihovo zmanjšanje v primerjavi z istim obdobjem v letu 2019; število izrečenih ukrepov je upadlo za skoraj tretjino (za 28 %), s 144 na 104 (tabela 2).

Tabela 2: Število izrečenih prepovedi približevanja po ZNPPol (2013) v obdobju 16. marca do 30. aprila za leti 2019 in 2020 (vir: Policija, 2020a)

Število izrečenih prepovedi približevanja v posameznem obdobju		Razlika med letoma v odstotkih
Od 16. 3. 2019 do 30. 4. 2019	Od 16. 3. 2020 do 30. 4. 2020	
144	104	-28 %

2.2.2 Odstopi od desetletnega povprečja (2011–2020)

Da bi preverili, ali so bile prisotne statistično značilne razlike v številu kaznivih dejanj skozi leta, smo uporabili t-test za en vzorec. Pri tem smo izhajali iz podatkov o obsegu kriminalitete za prva polletja v obdobju 2011–2020. Pri številu vseh kaznivih dejanj, zabeleženih v prvem polletju med letoma 2011 in 2020, je prihajalo do statistično značilnih razlik; število je bilo manjše od povprečja v letu 2020 na vseh policijskih upravah (tabela 3).

(2008) so bile razvidne statistično značilne razlike; število je bilo manjše od dolgoletnega povprečja. Prav tako pri številu kaznivih dejanj *Zanemarjanje otroka in surovo ravnanje* po 192. členu KZ-1 (2008) so bile prisotne statistično značilne razlike; število je bilo manjše od dolgoletnega povprečja. Število kaznivih dejanj *Neplačevanje preživnine* po 194. členu KZ-1 (2008) je bilo zaradi velikih padcev v številu prijavljenih dejanj nenormalno porazdeljeno, zato tudi ni bilo primerno za t-test. Za število kršitev ZJRM-1 (2006), ki predstavljajo nasilje v družini kot prekršek (četrti odstavek 6. člena), in število ukrepov policistov zara-

Tabela 3: Kriminaliteta: vrednosti t-testa, povprečja, standardni odkloni in intervali zaupanja za policijske uprave v Sloveniji (vir: Policija, 2020: 12)

	t-vrednost	p	M	S. O.	95 % I. Z. SPODNJI	95 % I. Z. ZGORNJI
PU Celje	14,32	.00	3.779,40	834,76	3.182,25	4.376,55
PU Koper	12,17	.00	2.571,90	667,99	2.094,04	3.049,75
PU Kranj	11,48	.00	2.321,90	639,54	1.864,40	2.779,40
PU Ljubljana	10,18	.00	17.688,70	5492,05	13.759,92	21.617,48
PU Maribor	11,44	.00	4.705,70	1300,66	3.775,33	5.636,07
PU Murska Sobota	11,83	.00	1.269,70	339,30	1.026,98	1.512,42
PU Nova Gorica	35,34	.00	1.176,50	105,28	1.101,1851	1.251,81
PU Novo mesto	21,27	.00	2.727,00	405,36	2.437,0242	3.016,98
GPU	6,20	.00	56,70	28,92	36,0108	77,39

V primerjavi z desetletnim povprečjem števila kaznivih dejanj *Odvzem mladoletne osebe* po 190. členu KZ-1 (2008) (206,9 ± 61,3) prvo polletje 2020 izrazito izstopa s številom 339 dejanj (122 dejanj več kot v povprečju); v primerjavi z desetletnim povprečjem števila kaznivih dejanj *Nasilje v družini* po 191. členu KZ-1 (2008) (746 dejanj v primerjavi s 774,6 ± 160,3) je prvo polletje 2020 nekoliko pod povprečjem, prav tako pri kaznivem dejanju *Zanemarjanje otroka in surovo ravnanje* po 192. členu KZ-1 (2008) (300 dejanj v primerjavi s povprečjem 315 ± 52,8) (tabela 4). Pri številu kaznivih dejanj *Odvzem mladoletne osebe* po 190. členu KZ-1 (2008) je prihajalo do statistično značilnih razlik; število je bilo večje od dolgoletnega povprečja. Tudi pri številu kaznivih dejanj *Nasilje v družini* po 191. členu KZ-1

di nasilja v družini (ki predstavlja kaznivo dejanje ali prekršek) – prepovedi približevanja po 60. členu ZNPPol (2013) smo prav tako opravili t-test, da bi ugotovili, ali število kršitev in ukrepov odstopa od dolgoletnega povprečja. Vzeli smo število kršitev/število ukrepov v prvih polletjih zadnjih desetih let.

V primerjavi z desetletnim povprečjem števila prekrškov *Nasilje v družini* (1.472,1 ± 196,4) prvo polletje 2020 izstopa s številom 1.222 kršitev. Število ukrepov prepovedi približevanja v prvi polovici letošnjega leta je v primerjavi z desetletnim obdobjem le malenkost nad dolgoletnim povprečjem – 486, kar pomeni, da obstajajo statistično zanesljive razlike; število je večje od povprečja.

Tabela 4: Nasilje v družini (kazniva dejanja in prekrški) ter prepoved približevanja: vrednosti t-testa, povprečja, standardni odkloni in intervali zaupanja za število kaznivih dejanj, prekrškov in ukrepov (vir: Policija 2011: 10,12; Policija, 2013: 11,18; Policija, 2015: 17, 26; Policija, 2020: 18, 33)

	t-vrednost	p	M	S. O.	95 % I. Z. SPODNJI	95 % I. Z. ZGORNJI
Odvzem mladoletne osebe – 190. člen KZ-1 (2008)	10,62	,00	205,90	61,29	162,06	249,74
Nasilje v družini – 191. člen KZ-1 (2008)	15,28	,00	774,60	160,34	659,90	889,30
Zanemarjanje otroka in surovo ravnanje – 192. člen KZ-1 (2008)	18,88	,00	315,20	52,79	277,43	352,96
Nasilje v družini – 6. člen ZJRM-1 (2006)	23,70	,00	1.472,10	196,41	1331,59	1.612,61
Ukrep prepoved približevanja	27,83	,00	466,70	53,02	428,77	504,63

3 Razprava

Nasilje v družini je v Sloveniji inkriminirano kot kaznivo dejanje po 191. členu KZ-1 (2008), lažje oblike nasilja pa kot prekršek po četrtem odstavku 6. člena ZJRM-1 (2006). Razmejitev med njima ni popolnoma jasna. Sodna praksa je oblikovala nekaj meril razmejevanja (glej na primer I Ips 194/2009). Če poenostavljeno povzamemo: za kaznivo dejanje gre, če gre za ponavljajoča se nasilna ravnanja, s katerimi storilec spravlja žrtev v podrejen položaj, medtem ko enkratno nasilno ravnanje (če ne izpolnjuje zakonskih znakov kakšnega drugega kaznivega dejanja) predstavlja navedeni prekršek. Razmejitev vpliva na postopek obravnavanja storilca in zato tudi na različne sankcije, ki se lahko izrečejo storilcu. Gre torej za pomembna pravna vprašanja. Z vidika ugotavljanja obsega nasilja v družini pomen navedenih razlik zbledi. Zato smo tudi v tej raziskavi pri ugotavljanju obsega nasilja v družini upoštevali obseg nasilja kot kaznivega dejanja in tudi kot prekrška.

Pred interpretacijo rezultatov je potrebno še eno pojasnilo. V prispevku nas je zanimalo intimnopartnersko nasilje nad ženskami. Obravnavana kaznivo dejanje in prekršek ne zajemata le te vrste nasilja, ampak tudi druge; žrtve kaznivega dejanja po 191. členu KZ-1 (2008) so lahko tudi drugi polnoletni družinski člani (npr. partnerji, odrasli otroci in starši), žrtve prekrška po četrtem odstavku 6. člena ZJRM-1 (2006) so lahko poleg polnoletnih tudi mladoletni družinski člani. Pri analizi smo zajeli vse primere kaznivega dejanja in prekrška ne glede na žrtev. Vendar pa podatki Policije in podobno tudi Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve kažejo, da je med žrtvami nasilja v družini več kot 80 % žensk, medtem ko je v približno 99 % povzročitelj nasilja moški (Vlada Republike Slovenije, 2016). Podobne podatke kažeta tudi nacionalni raz-

iskavi o nasilju v družini (Leskošek et al., 2013; Sedmak, Kralj, Medarič in Simčič, 2006). Iz navedenega lahko zaključimo, da podatki o številu kaznivih dejanj po 191. členu KZ-1 (2008) in prekrškov po četrtem odstavku 6. člena ZJRM-1 (2006) predstavljajo predvsem intimnopartnersko nasilje nad ženskami. Za nadaljnje raziskave pa ostaja vprašanje o natančnejšem deležu te vrste nasilja v obeh kaznivih ravnanjih.

Analizo policijskih podatkov smo razdelili v dva dela. V prvem smo primerjali obseg kaznivih ravnanj (kaznivih dejanj in prekrška) iz obdobja od razglasitve epidemije v Sloveniji z obsegom v letu 2019. Opazovano obdobje pri kaznivih dejanjih je bilo trimesečno (od 12. 3. do 12. 6. 2020), pri prekršku in prepovedih približevanja pa šest tednov in pol (od 16. 3. do 30. 4. 2020). S takim pristopom smo sledili ugotavljanju sprememb v kriminaliteti iz tujine (prikazane v uvodnem delu prispevka), ki temeljijo na primerjavi razmeroma kratkega obdobja iz leta 2020 (večinoma le nekaj tednov) z letom 2019 ali pa na primerjavi obsega nasilja z obdobjem neposredno pred epidemijo. Tako ugotovljene spremembe kažejo v tujini na eni strani upad kriminalitete (Gerell et al., 2020; NPCC National Police Chiefs' Council, 2020; Tidey, 2020), na drugi pa porast nekaterih vrst kriminalitete, tudi intimnopartnerskega nasilja (Boserup et al., 2020; Buttell in Ferreira, 2020; Campbell, 2020; Sharifi, Larki in Roudsari, 2020; Wanqing, 2020). Z isto metodologijo smo potrdili navedene spremembe tudi v Sloveniji: celotna kriminaliteta je v treh mesecih po uvedbi epidemije upadla za 9,62 % (graf 1), medtem ko je kaznivo dejanje *Nasilje v družini* po 191. členu KZ-1 (2008) naraslo za 8,68 % (graf 2 in graf 3). V nasprotju z ugotovitvami iz tujine se je obseg prekrškov nasilja v družini zmanjšal, in to kar za 23 %, izrečene prepovedi približevanja žrtvam nasilja v družini pa celo za 28 %. Po zgledu tujih avtorjev bi na podlagi takih podatkov lahko tudi za Slovenijo potrdili porast nasilja v družini. Vendar

z omejitvijo, da so se povečale le težje oblike (ki predstavljajo kaznivo dejanje), medtem ko se je obseg lažjih oblik nasilja (ki predstavljajo prekršek) zmanjšal. Tak zaključek bi terjal še razmislek, zakaj se je ob povečanju težjih oblik nasilja zmanjšalo število izrečenih ukrepov prepovedi približevanja.

Vendar pa smo upoštevali opozorila nekaterih avtorjev (Agüero, 2020; Ashby, 2020), da so zaključki o gibanju kriminalitete, ki ne temeljijo na uveljavljenih statističnih metodah, lahko prezgodnji ali zavajajoči. Zato smo se proučevanja sprememb v obsegu intimnopartnerskega nasilja v času covida-19 lotili bolj poglobljeno, z uporabo t-testa kot uveljavljene statistične metode in ob upoštevanju polletnega povprečja kriminalitete v desetih letih. S takim pristopom smo prišli do delno drugačnih zaključkov. Upad celotne kriminalitete v prvem polletju 2020 je potrdila tudi taka metodologija, prav tako upad nasilja kot prekršek. Poenostavljeni izračuni, prikazani zgoraj, so kazali napačno podobo v spremembi obsega nasilja kot kaznivega dejanja in izrečenih prepovedi približevanja; 1) obseg kaznivega dejanja *Nasilje v družini* po 191. členu KZ-1 (2008) se ni povečal, če pa upoštevamo daljše obdobje, se pokaže, da je bilo v obdobju covida-19 pod povprečjem prejšnjih let; 2) število izrečenih ukrepov prepovedi približevanja ni upadlo, ampak je nad povprečjem prejšnjih let.

Preden se lotimo interpretacije ugotovitev, naj poudarimo: ugotavljanje sprememb kriminalitete v obdobju covida-19 ne more temeljiti na primerjavi krajšega obdobja po razglašeni epidemiji z enako dolgim obdobjem prejšnjega leta. Zato kritično opozarjamo, da podatki v tuji literaturi (za zdaj) gradijo ravno na takem poenostavljenem pristopu. Šele upoštevanje daljšega obdobja omogoča zaključke glede sprememb kriminalitete. Ali bo tak pristop potrdil napovedi o povečanju intimnopartnerskega nasilja nad ženskami v večjem številu držav, ni mogoče napovedati in je treba počakati na poglobljene analize prvih podatkov, predstavljenih v uvodnem delu tega prispevka.

Interpretacija ugotovitev, pridobljenih z bolj poglobljenimi statističnimi metodami, zahteva veliko mero previdnosti. Policijske statistike, na katerih temelji ugotavljanje obsega kriminalitete (tako v tuji literaturi kot v našem prispevku), odražajo le prijavljene primere, medtem ko je obseg temnega polja neznan. Razkorak med prijavljenim in dejanskim obsegom je še zlasti velik pri vseh oblikah nasilja v družini. Po ocenah OZN (United Nations Economic and Social Affairs, 2015) manj kot 40 % žensk, žrtev intimnopartnerskega nasilja, poišče kakršno koli pomoč; med tistimi, ki jo poiščejo, se jih večina obrne po pomoč k družini in prijateljem, manj kot 10 % pa jih poišče pomoč pri policiji. Naše ugotovitve, da se je prijavljeno intimnopartnersko nasilje nad ženskami v obdobju covida-19 zmanjšalo, zato ni mogoče razumeti kot odraz dejanskega sta-

nja. Proti temu govorijo tako izkušnje iz tujine, informacije o zmanjšanem poseganju po pomoči zaradi poostrenega nadzora povzročiteljev nasilja in povečani ekonomski odvisnosti od nasilnega partnerja zaradi izgube zaposlitve in negotove prihodnosti, pa tudi, da žrtve niso vedele, kako naj v času covida-19 nasilje prijavijo. Zato je pomembno, da so žrtve dobro informirane o tem, kje in kako lahko poiščejo pomoč.¹⁵ Predvsem je treba poskrbeti, da so organizacije za pomoč žrtvam dostopne dlje časa¹⁶ in drugače kot pred pandemijo. V nekaterih državah je policija poiskala tudi nove načine, s katerimi bi žrtve lažje vzpostavile stik z njimi. Inovativen pristop so uporabili v Cumbriji v Združenem kraljestvu: policija je spodbujala poštarne uslužbenke in dostavljavce hrane (ki so dnevno vstopali v domove oziroma imeli stik s stanovalci), naj bodo pozorni na znake nasilja in ga prijavijo (UN Women, 2020).¹⁷ Za drugačen pristop so se odločili v Franciji, Španiji, na Portugalskem in v Argentini. Žrtve, ki zaradi stalnega nadzora nasilneža niso mogle poklicati policije ali organizacij za pomoč žrtvam, so lahko poiskale pomoč tako, da so v lekarni izrekle določeno kodo, za katero so izvedele v medijih; v Franciji (podobno tudi v Španiji) je bila ta koda »maska 19« (Kottasova in Donato, 2020), v Argentini pa »rdeča maska« (Eisner in Nivette, 2020). Za zaposlene v lekarnah je bil to znak, da ženska potrebuje pomoč, in so zato o tem obvestili policijo.

4 Zaključek

Že v času epidemije covida-19 je Inštitut za preučevanje enakosti spolov (Pavlič, 2020) izvedel manjšo raziskavo, ki sicer ni zajela reprezentativnega vzorca,¹⁸ kljub temu pa njene

¹⁵ K informiranju žrtev pri nas je pomembno prispevala RTV SLO, ki je v času ukrepov za preprečevanje epidemije izdelala poseben spot, s katerim je ozaveščala javnost o nevarnosti povečanega nasilja v družini, žrtvam pa nudila informacije, kje lahko poiščejo pomoč. V obdobju med 14. aprilom 2020 in 6. majem 2020 ga je predvajala 238-krat, na dan povprečno skoraj 13-krat. S predvajanjem spota je RTV SLO nadaljevala tudi po 6. maju 2020, vendar za to poznejše obdobje nimamo podatka o številu predvajanj. Informacije o predvajanju spota nam je poslala ga. Natalija Gorščak, direktorica Televizije Slovenija, za kar se ji zahvaljujemo.

¹⁶ Tako so se odzvale tudi nekatere organizacije za pomoč žrtvam v Sloveniji. Društvo za nenasilno komunikacijo je na primer razširilo dostopnost telefonskega svetovanja na 24 ur na dan (Društvo za nenasilno komunikacijo, 2020).

¹⁷ Ameriška raziskava, opravljena pred obdobjem covida-19, je pokazala, da 78 % primerov nasilja prijavijo žrtve same in le 8 % so sedje ali drugi opazovalci (Campbell, Hicks, Thompson in Wiehe, 2017). To kaže potrebo po ozaveščanju javnosti o nasilju in s tem se poveča možnost, da opazovalci prijavijo nasilje.

¹⁸ Anketa je potekala prek spleta, nanjo pa je v enem mesecu odgovorilo 628 oseb ženskega spola, 73 oseb moškega spola in ena oseba, ki se ne identificira znotraj binarne spolne delitve.

ugotovitve nakazujejo drugačno podobo od tiste, ki jo ponujajo uradni podatki. Izpostavljamo ugotovitev, da se je kar 30 % vprašanih strinjalo ali zelo strinjalo, 24 % pa se jih ni moglo opredeliti ali jasno (ne)strinjati s trditvijo, da morajo biti ženske v kriznih časih (kot je covid-19) še zlasti potrpežljive, da morajo miriti morebitne napete situacije v družini in partnerstvu. In kot pravi avtorica raziskave: »Pri teh številkah se je treba zaustaviti in zapisati, da je za vsako skupnost neprimerno, če pomaga vzdrževati take predstave o ženskah, ki slednje prikazujejo kot del prebivalstva, čigar mnenje in potrebe se morajo vsakič prilagoditi skrbi in sreči drugih in s tem povezanimi predstavami o nasilju nad ženskami, ki slednjega normalizirajo tako, da odgovornost zanj prevajajo na ženske.«

Glede na vse navedeno ocenjujemo, da do zdaj zbrani podatki o zaznanem intimnopartnerskem nasilju v Sloveniji v obdobju covid-19, ki kažejo obseg prijavljenega nasilja pod desetletnim povprečjem, ne kažejo dejanske podobe. Menimo, da je obdobje covid-19 še povečalo razkorak med prijavljenim in dejanskim nasiljem. Zato bo zanimivo spremljati gibanje prijav nasilja v družini po normalizaciji razmer, ko nadzor nad žrtvami v družini ne bo več tako intenziven. Mogoče je, da se bo šele takrat močno povečalo število prijav nasilja, ki se je dogajalo med omejevalnimi ukrepi.

Boljši uvid v obseg intimnopartnerskega nasilja bo treba pridobiti še drugače in ne le s proučevanjem podatkov, ki jih zbirata policija in sodišče. Kaže se potreba po pridobivanju informacij o zaznanem nasilju od strokovnjakov, ki nudijo pomoč žrtvam v nevladnih organizacijah in varnih hišah ter centrih za socialno delo. Predvsem bo treba izvesti obsežnejšo viktimoško študijo, ki bo upoštevala tudi večje število podatkov, s pomočjo katerih bo mogoče opraviti zahtevnejše statistične analize. Ugotovitve naše raziskave so zato predvsem izhodišče za nadaljnje raziskovanje intimnopartnerskega nasilja v času covid-19. Šele celovitejša slika dogajanja na tem področju bo dala dokončen odgovor na vprašanje, ki leži v naslovu našega prispevka.

Literatura

1. ActionFraud, National Fraud & Cyber Crime Report (2020). *Coronavirus-related fraud reports increase by 400% in March*. Pridobljeno na <https://www.actionfraud.police.uk/alert/coronavirus-related-fraud-reports-increase-by-400-in-march>
2. Adams, P. R. in Adams, G. R. (1984). Mount Saint Helens's ash-fall: Evidence for a disaster stress reaction. *American Psychologist*, 39(3), 252–260.
3. Agüero, J. M. (2020). *COVID-19 and the rise of intimate partner violence* (Working Paper 2020-05). Pridobljeno na http://voxlacea.org/?q=abstract/covid19_partner_violence
4. Aldridge, M. L. in Browne, K. D. (2003). Perpetrators of spousal homicide: a review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 4(3), 265–276.
5. Allen-Ebrahimian, B. (7. 3. 2020). China's domestic violence epidemic. *Axios*. Pridobljeno na <https://www.axios.com/china-domestic-violence-coronavirus-quarantine-7b00c3ba-35bc-4d16-afdd-b76ecfb28882.html>
6. Ashby, M. P. J. (2020). Initial evidence on the relationship between the coronavirus pandemic and crime in the United States. *Crime Science*, 9(6). Pridobljeno na <https://crimesciencejournal.biomed-central.com/articles/10.1186/s40163-020-00117-6>
7. Bandyopadhyay, S., Kane, E. in Chandan, J. S. (10. 6. 2020). Lockdown: Crimes in the home are on the up – New measures are needed to alert the authorities. *The Conversation*. Pridobljeno na <https://theconversation.com/lockdown-crimes-in-the-home-are-on-the-up-new-measures-are-needed-to-alert-the-authorities-139607>
8. Boserup, B., McKenney, M. in Elkbuli, A. (2020). Alarming trends in US domestic violence during the COVID-19 pandemic. *American Journal of Emergency Medicine*. Pridobljeno na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7195322/>
9. Bradbury-Jones, C. in Isham, L. (2020). The pandemic paradox: The consequences of COVID-19 on domestic violence. *Journal of Clinical Nursing*, 29, 2047–2049. Pridobljeno na <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/jocn.15296>
10. Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S. in Greenberg, N. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395(10227), 912–920. Pridobljeno na [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(20\)30460-8/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(20)30460-8/fulltext)
11. Buttell, F. in Ferreira, R. J. (2020). The hidden disaster of COVID-19: Intimate partner violence. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(1), 197–198. Pridobljeno na <https://psycnet.apa.org/fulltext/2020-43607-001.pdf>
12. Campbell, A. M. (2020). An increasing risk of family violence during the Covid-19 pandemic: Strengthening community collaborations to save lives. *Forensic Science International: Reports*, 2, 100089. Pridobljeno na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7152912/>
13. Campbell, A. M., Hicks, R., Thompson, S. in Wiehe, S. (2017). Characteristics of intimate partner violence incidents and the environments in which they occur: victim reports to responding law enforcement officers. *Journal of Interpersonal Violence*, 35(13–14), 2583–2606.
14. Campbell, J. C. (2007). Prediction of Homicide of and by Battered Women. V J. C. Campbell (ur.), *Assessing dangerousness. Violence by batterers and child abusers* (str. 85–105). New York: Springer Publishing Company.
15. Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W. in Kim, H. K. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner abuse*, 3(2), 231–280. Pridobljeno na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3384540/>
16. Davis, M., Gilbar, O. in Padilla-Medina, D. (2020). *Intimate partner violence victimization and perpetration among U.S. Adults during COVID-19: A brief report*. Pridobljeno na <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.06.08.20125914v1>
17. Društvo za nenasilno komunikacijo. (2020). *Obvestilo o razširitvi telefonskega svetovanja*. Pridobljeno na <https://www.drustvo-dnk.si/zelite-izvedeti-vec/novice/204-obvestilo-o-raz%C5%A1iritvi-telefonskega-svetovanja.html>
18. Eisner, M. in Nivette, A. (2020). *Violence and the pandemic, urgent question for research*. Pridobljeno na <https://www.vrc.crim.cam.ac.uk/news/violence-pandemic-hfg-research-and-policy-brief>
19. European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). *Violence against women: An EU-wide survey. Main results*. Luxembourg:

- Publication Office of the European Union. Pridobljeno na <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>
20. Fazel, S., Smith, E. N., Chang, Z. in Geddes, J. R. (2018). Risk factors for interpersonal violence: An umbrella review of meta-analyses. *The British Journal of Psychiatry: The Journal of Mental Science*, 213(4), 609–614.
 21. Fielding, S. (3. 4. 2020). In quarantine with an abuser: Surge in domestic violence reports linked to coronavirus. *The Guardian*. Pridobljeno na <https://www.theguardian.com/us-news/2020/apr/03/coronavirus-quarantine-abuse-domestic-violence>
 22. Filipčič, K. (2000). Miti o nasilju v družini. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 51(3), 197–206.
 23. Gerell, M., Kardell, J. in Kindgren, J. (2020). *Minor covid-19 association with crime in Sweden, a ten week follow up*. Pridobljeno na <https://osf.io/preprints/socarxiv/w7gka/>
 24. Gibbons, M. A., Murphy, T. E. in Rossi, M. A. (2020). Confinement and intimate partner violence: The short-term effect of COVID-19. V S. M. Perez-Vincent, E. Carreras, M. A. Gibbons, T. E. Murphy in M. A. Rossi (ur.), *COVID-19 lockdowns and domestic violence: evidence from two studies in Argentina* (str. 15–32). Pridobljeno na <https://publications.iadb.org/publications/english/document/COVID-19-Lockdowns-and-Domestic-Violence-Evidence-from-Two-Studies-in-Arentina.pdf>
 25. Graham, K., Bernards, S., Wilsnack, S. C. in Gmel, G. (2011). Alcohol may not cause partner violence but it seems to make it worse: A cross national comparison of the relationship between alcohol and severity of partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(8), 1503–1523.
 26. Grierson, J. (15. 4. 2020). Domestic abuse killings 'more than double' amid covid-19 lockdown. *The Guardian*. Pridobljeno na <https://www.theguardian.com/society/2020/apr/15/domestic-abuse-killings-more-than-double-amid-covid-19-lockdown>
 27. I Ips 194/2009, Vrhovno sodišče Republike Slovenije (2009). Pridobljeno na http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/vrhovno_sodisce_rs/2010040815245931/
 28. INTERPOL. (4. 8. 2020). *INTERPOL report shows alarming rate of cyberattacks during COVID-19*. Pridobljeno na <https://www.interpol.int/en/News-and-Events/News/2020/INTERPOL-report-shows-alarming-rate-of-cyberattacks-during-COVID-19>
 29. Jokić Begić, N., Hromatko, I., Jurin, T., Kamenov, Ž., Keresteš, G., Kuterovac Jagodić, G. et al. (2020). *Kako smo? Život u Hrvatskoj u doba karantene. Preliminarni rezultati istraživačkog projekta*. Zagreb: Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Pridobljeno na <https://web2020.ffzg.unizg.hr/blog/2020/06/22/predstavljeni-rezultati-istrazivanja-kako-smo-zivot-u-hrvatskoj-u-doba-korone/>
 30. Kaukinen, C. (2004). Status compatibility, physical violence, and emotional abuse in intimate relationships. *Journal of Marriage and Family*, 66(2), 452–471.
 31. Kaukinen, C. (2020). When stay-at-home orders leave victims unsafe at home: Exploring the risk and consequences of intimate partner violence during the COVID-19 pandemic. *American Journal of Criminal Justice*. Pridobljeno na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7274936/>
 32. Kazenski zakonik (KZ-1). (2008). *Uradni list RS*, (55/08).
 33. Kottasova, I. in Donato, V. D. (6. 4. 2020). Women are using code words at pharmacies to escape domestic violence during lockdown. *CNN*. Pridobljeno na https://edition.cnn.com/2020/04/02/europe/domestic-violence-coronavirus-lockdown-intl/index.html?utm_content=2020-04-02T14%3A24%3A06&utm_source=twCNN&utm_term=link&utm_medium=social
 34. Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B. in Lozano, R. (2002). *World report on violence and health*. Geneva, World Health Organization.
 35. Leskošek, V., Antić Gaber, M., Selišnik, I., Filipčič, K., Urek, M., Matko, K. et al. (2013). *Nasilje nad ženskami v Sloveniji* (1. izd.). Maribor: Aristej.
 36. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (2020). *V nekaterih družinah so odnosi v teh dneh na veliki preizkušnji – policisti pozivamo k strpnosti*. Pridobljeno na <https://www.policija.si/medijsko-sredisce/sporocila-za-javnost/sporocila-za-javnost-gpue/103332-v-nekaterih-druzinah-so-odnosi-v-teh-dneh-na-veliki-preizkusnji-policisti-pozivamo-k-strpnosti>
 37. Molyneaux, R., Gibbs, L., Bryant, R., Humphreys, C., Hegarty, K., Kellett, C. et al. (2020). Interpersonal violence and mental health outcomes following disaster. *British Journal of Psychology Open*, 6(1). Pridobljeno na <https://www.cambridge.org/core/journals/bjpsych-open/article/interpersonal-violence-and-mental-health-outcomes-following-disaster/FE519D59C68BCE944AE4A8884A157C5#fndtn-information>
 38. NPCC National Police Chiefs' Council (19. 6. 2020). *Police continue to see falls in crime during lockdown*. Pridobljeno na <https://news.npcc.police.uk/releases/police-continue-to-see-falls-in-crime-during-lockdown>
 39. NSW Bureau of Crime Statistics and Research (2020). *Crime plummets during COVID-19 lockdown*. Pridobljeno na https://www.bocsar.nsw.gov.au/Pages/bocsar_media_releases/2020/mr-COVID-19-crime-trends-in-NSW.aspx
 40. Pavlič, A. (2020). *Vzdušje v intimno-partnerskih odnosih in družinah v času karantene in povečane negotovosti*. Ljubljana: Inštitut za preučevanje enakosti spolov. Pridobljeno na <http://ipesi.org/blog/2020/06/08/raziskava-vzdušje-v-intimno-partnerskih-odnosih-in-druzinah-v-casu-karantene-in-povecane-negotovosti/>
 41. Peterman, A., Potts, A., O'Donnell, M., Thompson, K., Shah, N., Oertelt-Prigione, S. et al. (2020). *Pandemics and violence against women and children* (Working paper 258). Pridobljeno na <https://www.cgdev.org/publication/pandemics-and-violence-against-women-and-children>
 42. Plesničar, M. M., Drobňak, M. in Filipčič, K. (2020). *Kriminaliteta v času Covid-19*. Pridobljeno na <http://inst-krim.si/2020/04/kriminaliteta-v-casu-covid-19/>
 43. Poate, S. (31. 3. 2020). 75% increase in domestic violence searches since Coronavirus. *NBN News*. Pridobljeno na <https://www.nbn-news.com.au/2020/03/31/dvsearches-coronavirus/>
 44. Podreka, J. (2017). *Bila si tisto, kar je molčalo: intimnopartnerski umori žensk v Sloveniji*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
 45. Polcija. (2011). *Poročilo dela policije za prvo polletje 2011*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve. Pridobljeno na <https://www.policija.si/o-slovenski-policiji/statistika>
 46. Polcija. (2013). *Poročilo dela za prvo polletje 2013*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve. Pridobljeno na <https://www.policija.si/o-slovenski-policiji/statistika>
 47. Polcija. (2015). *Pregled dela policije za prvo polletje 2015*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve. Pridobljeno na <https://www.policija.si/o-slovenski-policiji/statistika>
 48. Polcija. (2020). *Pregled dela policije za prvo polletje 2020*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve. Pridobljeno na <https://www.policija.si/o-slovenski-policiji/statistika>
 49. Polcija. (2020a). *Pregled obravnavanih kaznivih dejanj po poglavjih, členih in odstavkih kazenskega zakonika iz tekoče evidence za območje Republike Slovenije in primerjalno mesečno obdobje od 12. 3. 2019 do 12. 6. 2020*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.

50. Roesch, E., Amin, A., Gupta, J. in García-Moreno, C. (2020). Violence against women during covid-19 pandemic restrictions. *British Medical Journal*, 36. Pridobljeno na <https://www.bmj.com/content/369/bmj.m1712>
51. Schumacher, J. A., Coffey, S. F., Norris, F. H., Tracy, M., Clements, K. in Galea, S. (2010). Intimate partner violence and Hurricane Katrina: predictors and associated mental health outcomes. *Violence and Victimology*, 25(5), 588–603.
52. Sedmak, M., Kralj, A., Medarić, Z. in Simčič, B. (2006). *Nasilje v družinah v Sloveniji: rezultati raziskave*. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče.
53. Sharifi, F., Larki, M. in Roudsari, R. L. (2020). COVID-19 outbreak as threat of violence against women. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, 8(3), 2376–2379.
54. Silverio-Murillo, A. in de la Miyar, J. R. B. (30.5.2020). *Families under Confinement: COVID-19, Domestic Violence, and Alcohol Consumption*. Pridobljeno na https://www.adansilveriomurillo.com/uploads/6/9/2/9/69299595/ipv_covid_19.pdf
55. Simeunović-Patić, B. in Jovanović, S. (2017). Intimnopartnerski umori v Srbiji: pojavna obeležja, dejavniki tveganja in spolne (ne) simetrije. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 68(1), 31–42.
56. Small Arms Analytics. (2020). *U.S. firearm sales: March 2020 unit sales show anticipated covid-19-related boom*. Pridobljeno na <http://smallarmsanalytics.com/v1/pr/2020-04-01.pdf>
57. Southall, A. (17. 4. 2020). Why a drop in domestic violence reports might not be a good sign. *New York Times*. Pridobljeno na <https://www.nytimes.com/2020/04/17/nyregion/new-york-city-domestic-violence-coronavirus.html>
58. Stickle, B. in Felson, M. (2020). Crime rates in a pandemic: the largest criminological experiment in history. *American Journal of Criminal Justice*, 45, 525–536. Pridobljeno na <https://link.springer.com/article/10.1007/s12103-020-09546-0>
59. Tidey, A. (13. 5. 2020). Coronavirus: France records sharp drop in crime during lockdown. *Euronews*. Pridobljeno na <https://www.euronews.com/2020/05/13/coronavirus-france-records-sharp-drop-in-crime-during-lockdown>
60. UN News. (6. 4. 2020). UN chief calls for domestic violence 'ceasefire' amid 'horrifying global surge'. *UN News*. Pridobljeno na <https://news.un.org/en/story/2020/04/1061052>
61. UN Women. (2020). *COVID-19 and ending violence against women and girls*. Pridobljeno na <https://asiapacific.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/04/covid-19-and-ending-violence-against-women-and-girls>
62. UNDP. (2015). *Ebola recovery in Sierra Leone: Tackling the rise in sexual and gender-based violence and teenage pregnancy during the ebola crisis*. Pridobljeno na <https://www.undp.org/content/dam/sierraleone/docs/Ebola%20Docs./SL%20FS%20SGBV.pdf>
63. UNFPA. (2020). *Impact of the COVID-19 pandemic on family planning and ending genderbased violence, female genital mutilation and child marriage*. Pridobljeno na <https://www.unfpa.org/resources/impact-covid-19-pandemic-family-planning-and-ending-gender-based-violence-female-genital>
64. United Nations Economic and Social Affairs. (2015). *The world's women 2015, trends and statistics*. Pridobljeno na <https://unstats.un.org/unsd/gender/chapter6/chapter6.html>
65. Usher, K., Bhullar, N., Durkin, J., Gyamfi, N. in Jackson, D. (2020). Family violence and COVID-19: Increased vulnerability and reduced options for support. *International Journal of Mental Health Nursing*. Pridobljeno na <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/inm.12735>
66. Van Gelder, N., Peterman, A., Potts, A., O'Donnell, M., Thompson, K., Shah, N. et al. (v tisku). COVID-19: Reducing the risk of infection might increase the risk of intimate partner violence. *EClinicalMedicine*, 21, 100348. Pridobljeno na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7151425/>
67. Vlada Republike Slovenije. (2016). *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini, predlog*. EVA: 2016-2611-0006, prva obravnava.
68. Wanqing, Z. (2. 3. 2020). Domestic violence cases surge during COVID-19 epidemic: Rights activists say law enforcement officials need to be more responsive to reports of gender-based violence. *Sixth Tone*. Pridobljeno na <https://www.sixthtone.com/news/1005253/domestic-violence-cases-surge-during-covid-19-epidemic>
69. Zakon o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol). (2013). *Uradni list RS*, (15/13).
70. Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1). (2006). *Uradni list RS*, (70/06).

Intimate Partner Violence During the Covid-19 Pandemic

Katja Filipčič, Ph.D., Associate Professor of Criminology and Criminal Law, Faculty of Law, University of Ljubljana, and Researcher, Institute of Criminology at the Faculty of Law Ljubljana, Slovenia. E-mail: katja.filipcic@pf.uni-lj.si

Marko Drobnjak, Junior Researcher, Institute of Criminology at the Faculty of Law Ljubljana, and Doctoral Student, Faculty of Law, University of Ljubljana, Slovenia. E-mail: marko.drobnjak@pf.uni-lj.si

Mojca M. Plesničar, Ph.D., Assistant Professor of Criminology and Criminal Law, Faculty of Law, University of Ljubljana, and Researcher, Institute of Criminology at the Faculty of Law Ljubljana, Slovenia. E-mail: mojca.plesnicar@pf.uni-lj.si

Eva Bertok, Ph.D., Assistant of Criminology, Faculty of Criminal Justice and Security, University of Maribor, Slovenia. E-mail: eva.bertok@fvv.uni-mb.si

The measures taken to prevent covid-19 pandemic have significantly impacted people's well-being and behaviour. Criminologists and international organizations have warned of the likelihood of an increase in domestic violence, especially violence against women. Data from many countries confirm these predictions as well. The analysis of police data on reported cases of domestic violence in Slovenia during the pandemic curiously shows a different picture: reports of domestic violence as a criminal offense and as a misdemeanour decreased compared to average statistics of the last ten years. Taking into account various criminological theories and a comparative perspective, however, it becomes clear that during covid-19, the gap between reported and actual intimate partner violence widened due to tighter controls of the perpetrator of violence against the victim, increased economic dependence of victims on partners, and victims' fear of an uncertain future.

Keywords: domestic violence, intimate partner violence, covid-19, criminal offence, misdemeanour

UDC: 343.9:616-036.21